

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Wereld

Opgave 1 – De geografie van LEGO

1 maximumscore 2

Juiste redenen zijn:

- De fabrieken liggen in landen met relatief lage lonen.
- De fabrieken liggen in een deel van Europa met een relatief sterke economische groei.
- De fabrieken liggen in de Europese Unie.

per juiste reden

1

2 maximumscore 1

Uit het antwoord moet blijken dat het aantal kinderen in Noordwest-Europa afneemt.

3 maximumscore 2

Uit het antwoord moet blijken dat

- LEGO producten is gaan ontwikkelen die ook gericht zijn op meisjes (LEGO *Friends*) / die inspelen op nieuwe trends of populaire films (*Harry Potter* en *Starwars*) / die voor educatieve doeleinden gebruikt kunnen worden (LEGO *Mindstorms* en LEGO *Education*)
- nieuwe legoproducten via internet / YouTube / sociale media steeds sneller (en bij meer mensen) aangeprezen worden

1

1

4 maximumscore 3

- Mondiale schaal: de luisterposten zijn gevestigd in de drie gebieden die samen de triade vormen / in de drie belangrijkste centrumgebieden van de wereld (Noord-Amerika, West-Europa en Oost-Azië)
- Continentale schaal: de luisterposten zijn gevestigd in de economisch sterkste landen van de centrumgebieden / in de triade (Verenigde Staten, Duitsland en Japan)
- Nationale schaal: de luisterposten zijn gevestigd in de (trendsettende) centrumsteden (München, Los Angeles en Tokyo) van de economisch sterkste landen

1

1

1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 2 – Steden in India

5 maximumscore 2

- Het verschil: de steden in India liggen meer verspreid over het land en in Brazilië en Australië liggen de steden vooral aan de kust 1
- Juiste oorzaken zijn: 1
 - Vrijwel het hele grondgebied van India is bewoonbaar, terwijl grote delen van Brazilië en Australië ontoegankelijk / weinig vruchtbaar / erg droog zijn.
 - India kende al voor de koloniale tijd steden die gelijkmatig over het land verspreid lagen, terwijl de steden in Brazilië en Australië pas vanaf de koloniale tijd (en dus aan de kust) ontstonden.

6 maximumscore 2

Een juiste uitleg is:

- Door het gebied direct ten zuiden van de Himalaya stromen grote rivieren (die regelmatig buiten hun oevers treden) (oorzaak) 1
- waardoor vruchtbaar sediment werd achtergelaten / voldoende voedsel verbouwd kon worden om een grote bevolking te onderhouden / handel gedreven kon worden (en er dus een hoge bevolkingsdichtheid kon ontstaan) (gevolg) 1

7 maximumscore 2

- Bengaluru/Bangalore 1
- Juiste manieren waarop de overheid de vestiging van IT-bedrijven heeft gestimuleerd, zijn: 1
 - Er zijn Speciale Economische Zones (voor IT) gevestigd.
 - Er zijn veel universiteiten, instituten of hogescholen met IT-zwaartepunt gevestigd.
 - Er zijn technopolen gesticht.

8 maximumscore 3

Uit de redenering moet blijken dat

- regio's waar veel investeringen worden gedaan (151D) over het algemeen veel werkgelegenheid bieden / het meest welvarend zijn 1
- zodat veel migranten naar de steden in deze regio's trekken (150B) 1
- maar dat er voor deze migranten in deze steden niet voldoende werk / huisvesting beschikbaar is en veel migranten in slums terechtkomen (150D) 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Aarde

Opgave 3 – De T-Rex in Leiden

- 9 maximumscore 2**
- (gras)steppe 1
 - Er valt te weinig neerslag (voor de groei van bomen) 1
- 10 maximumscore 2**
Een juiste redenering is:
- Een goed bewaard fossiel zoals dat van de T-Rex kan alleen zijn bewaard in een sedimentgesteente (dat op land gevormd is) 1
 - en van de vier soorten gesteenten is alleen zandsteen een sedimentgesteente 1
- 11 maximumscore 2**
Uit het antwoord moet blijken dat
- Yellowstone National Park: het vulkanisme ontstaat daar door een hotspot 1
 - Cascade Range: het vulkanisme ontstaat daar door subductie 1
- 12 maximumscore 2**
- Maastricht 1
 - Uit het antwoord moet blijken dat de gesteentelagen uit het Krijt daar aan het aardoppervlak liggen / elders in Nederland bedekt zijn door jongere sedimenten (niet aan het aardoppervlak liggen) 1

Opgave 4 – Het Eyremeer in Australië

- 13 maximumscore 2**
- a Melbourne
 - b Alice Springs
 - c Darwin
 - d Brisbane
- indien vier antwoorden juist 2
- indien drie of twee antwoorden juist 1
- indien minder dan twee antwoorden juist 0
- 14 maximumscore 1**
Cooper Creek

Vraag	Antwoord	Scores
15	maximumscore 2 Uit de uitleg moet blijken dat	
	• alleen in jaren met een extra krachtige passaatwind vochtige lucht verder landinwaarts / over de kustgebergtes wordt geblazen (oorzaak)	1
	• waardoor alleen dan voldoende neerslag valt in het stroomgebied van de rivieren die het Eyremeer voeden (gevolg)	1
16	maximumscore 2	
	• extensieve veeteelt	1
	• Het grondwater bevindt zich door de lage ligging van de omgeving van het Eyremeer (in tegenstelling tot het hooggelegen westen van Australië) veel dicht onder het oppervlak	1

Ontwikkelingsland – Indonesië

Opgave 5 – Goudwinning op Lombok

17	maximumscore 2 Uit de redenering moet blijken dat	
	• de goudprijs de laatste jaren (sterk) is gestegen	1
	• zodat boeren en vissers hun bestaan hebben ingeruild voor dat van goudzoeker (omdat ze daar meer mee konden verdienen)	1
18	maximumscore 2	
	• Natuurlijk kenmerk: Indonesië is een uitgestrekte archipel / heeft een lange kustlijn (die nooit helemaal te controleren is)	1
	• Politiek kenmerk: Indonesië is een <i>soft state</i> / kent veel corruptie (zodat onvoldoende opgetreden wordt tegen illegale handel)	1
19	maximumscore 2	
	• Schaalniveau van Lombok: tussenhandelaren uit de hoofdstad (het centrum) van Lombok verdienen meer aan de goudwinning dan de lokale bevolking die (in de perifere gebieden) het goud wint	1
	• Mondiaal schaalniveau: het goud wordt gewonnen in een (semi)perifeer land als Indonesië, maar de verkoop vindt plaats in andere (rijkere) delen van de wereld	1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

20 maximumscore 3

- Juiste mogelijke positieve gevolgen voor de bevolking van Lombok zijn: 2
 - De grote buitenlandse mijnbouwbedrijven mogen/zullen geen kwik gebruiken, waardoor de bron van de gezondheidsproblemen onder de bevolking wordt weggenomen.
 - Er ontstaan meer kansen op legale werkgelegenheid.
 - Door de komst van nieuwe werknemers zal meer geld besteed worden in de lokale economie.

Opmerking

Aan een juist mogelijk positief gevolg voor de bevolking van Lombok 1 scorepunt toekennen.

- Juiste mogelijke negatieve gevolgen voor de bevolking van Lombok zijn: 1
 - De grote winsten zullen ten goede komen aan het mijnbouwbedrijf en/of de nationale overheden.
 - De lokale bevolking raakt de inkomsten uit de kleinschalige goudwinning kwijt.
 - De lokale bevolking kan een deel van de grond kwijtraken (doordat vergunningen worden afgegeven).
 - Er kan schade door grootschalige mijnbouw aan de leefomgeving ontstaan.

Opgave 6 – Thee in Indonesië

21 maximumscore 2

Juiste kenmerken zijn:

- Het noorden van Sumatra is een bergachtig gebied.
- Het noorden van Sumatra heeft een warm en vochtig (tropisch) klimaat.

per juist kenmerk

1

22 maximumscore 2

Uit de uitleg moet blijken dat

- een groot deel van Java (in tegenstelling tot het noorden van Sumatra) een periode van het jaar onder invloed staat van een hogedrukgebied / van droge lucht uit Australië / niet het hele jaar onder invloed staat van de ITCZ (oorzaak) 1
- waardoor een groot deel van Java een droge tijd heeft (en de thee daar dus van betere kwaliteit is) (gevolg) 1

Vraag	Antwoord	Scores
23	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none">• (bodem)erosie	1
	<ul style="list-style-type: none">• Juiste manieren zijn: altijd 1 scorepunt toekennen ¹⁾<ul style="list-style-type: none">– De theeplanten staan parallel aan de hoogtelijnen.– De theeplanten staan dicht op elkaar (zodat de hele bodem bedekt is).	1
24	maximumscore 2	
	Uit de redenering moet blijken dat	
	<ul style="list-style-type: none">• bedrijven verplicht zijn om grondstoffen te bewerken tot halffabricaat of eindproduct / geen onbewerkte grondstoffen mogen exporteren	1
	<ul style="list-style-type: none">• zodat het exportaandeel van onbewerkte thee is afgenomen / van bewerkte thee is toegenomen	1

noot 1)

Toelichting:

Bij het tweede deel van de vraag wordt abusievelijk verwezen naar de theeplantage in bron 1. De foto van de theeplantage is echter in het bronnenboekje opgenomen in bron 2.

Het eerste deel van de vraag dient conform het correctievoorschrift te worden nagekeken.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Leefomgeving

Opgave 7 – Het project Grensmaas

25 maximumscore 2

Een juiste uitleg is:

- De Maas stroomt tegenwoordig minder hard / heeft tegenwoordig een kleinere piekafvoer / heeft tegenwoordig een regelmatiger regiem (dan in het Pleistoceen) (oorzaak) 1
- waardoor grind tegenwoordig al stroomopwaarts van de Grensmaas bezinkt / tegenwoordig bij de Grensmaas alleen maar fijner sediment wordt afgezet (gevolg) 1

26 maximumscore 2

Juiste doelen zijn:

- grindwinning (economische dimensie)
- natuurontwikkeling (dimensie natuur)

per juist doel 1

27 maximumscore 1

Uit het antwoord moet blijken dat het Julianakanaal vlak naast de Grensmaas loopt (zodat de scheepvaart geen hinder heeft van een vrij meanderende Grensmaas).

28 maximumscore 2

Uit de uitleg moet blijken dat

- door de maatregelen bij de Grensmaas meer ruimte voor de rivier ontstaat / het water langer wordt vastgehouden (oorzaak) 1
- waardoor het debiet verder stroomafwaarts afneemt / het regiem van de rivier verder stroomafwaarts regelmatiger wordt (en het overstromingsrisico dus afneemt) (gevolg) 1

29 maximumscore 2

- publiek-private samenwerking (pps) 1
- de Belgische overheid / Belgische partijen / 'Provincie Limburg' / 'Rijkswaterstaat' ²⁾ 1

noot 2)

Toelichting:

De overheid is wel betrokken bij het Project Grensmaas, maar heeft geen rol in het Consortium zelf. Daarom is in het Consortium geen sprake van een publiek-private samenwerking. Om die reden zijn de genoemde overheidspartijen in bron 1 (Provincie Limburg en Rijkswaterstaat), die geen deel uitmaken van het Consortium maar wel betrokken zijn bij het Project Grensmaas, goede antwoorden op de tweede deelvraag.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 8 – De nieuwe spoorzone in Breda

30 maximumscore 2

Juiste kenmerken zijn:

- De spoorzone ligt dicht bij de binnenstad van Breda.
- In de spoorzone bevindt zich industrieel erfgoed / bevinden zich grote industriële panden.
- In de spoorzone is (door het verdwijnen van traditionele industrie) veel ruimte beschikbaar gekomen.

per juist kenmerk 1

31 maximumscore 2

Een juiste redenering is:

- Door de mix van verschillende functies zijn er op bijna alle tijden van de dag mensen in de openbare ruimte 1
- zodat er voortdurend toezicht / sociale controle is (wat de subjectieve veiligheid vergroot) 1

32 maximumscore 2

- Een juist mogelijk positief effect voor de binnenstad van Breda is: door de doorgang onder het station is de bereikbaarheid van de binnenstad (vanuit het noorden van Breda) verbeterd 1
- Een juist mogelijk negatief effect voor de huidige bewoners van de spoorzone is: (een deel van) de huidige bewoners kunnen door de ontwikkelingen verdrongen worden 1

33 maximumscore 2

- nationaal stedelijk netwerk: Brabantstad / de Brabantse stedenrij 1
- Breda ligt gunstig op de route tussen de Randstad (Amsterdam-Rotterdam) en Antwerpen-Brussel-Parijs 1

Bronvermeldingen

Opgave 1

bron 1 vrij naar:
<http://www.trouw.nl/tr/nl/4504/Economie/article/detail/3529963/2013/10/19/LEGO-focust-weer-op-steentjes-en-groeit-tegen-de-trend-in.dhtml> en <https://www.secure.LEGO.com>
foto's: www.LEGO.com

Opgave 3

bron 1 vrij naar: <https://www.nemokennislink.nl/publicaties/een-tyrannosaurus-rex-voor-naturalis>
en <https://t-rex.naturalis.nl>

foto: <http://cdn.sleutelstad.nl/wp-content/uploads/2016/09/trix03.jpg>

bron 2 bron foto 1: <http://www.geodil.com/images1124full.jpg>, Joseph H. Hartman, 2001 en
bron foto 2: Servaas Neijens/Naturalis

Opgave 4

bron 1 vrij naar: www.klimadiagramme.de

bron 2 bron: Cito

Opgave 5

bron 1 vrij naar: NRC Handelsblad, 22 april 2014, Garschagen, M. (2014) 'Kwik is een langzame moordenaar op Lombok'

bron 2 vrij naar: www.sr-indonesia.com

Opgave 6

bron 1 vrij naar: <http://ratetea.com>

bron 2 bron:
https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/0/08/Malabar_Tea_Plantation_Bandung_South.jpg op 1-5-2014

bron 3 vrij naar: <http://data.worldbank.org>

Opgave 7

bron 1 vrij naar: <http://www.grensmaas.nl>

Opgave 8

bron 1 vrij naar: www.viabreda.nl

bron 2 https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/7/75/De_Drie_Hoefijzers_-_Breda.jpg